

СТАНОВИЩЕ
ПО КОНКУРС ЗА ПРИДОБИВАНЕ
НА ОБРАЗОВАТЕЛНАТА И НАУЧНА СТЕПЕН „ДОКТОР“ В НБУ

СТАНОВИЩЕ

От доц. д-р Константин Христов Пудин, Университет за национално и световно стопанство, катедра „Национална и регионална сигурност“, професионално направление 3.8 Икономика, научна специалност Икономика и управление (мениджмънт на отбраната и сигурността, основи на политиката за сигурност) за придобиване на научната степен „доктор“ по професионално направление 9.1 Национална сигурност, научна специалност „Стратегии и политики на сигурност“ с кандидат Димитър Асенов Асенов

1. Значимост на изследвания проблем в научно и научно-приложно отношение.

Актуалността и значимостта на темата за дейността на частните охранителни дружества (ЧОД) и по-конкретно нейното усъвършенстване при кризи не подлежат на съмнение. Това се определя от няколко факта, които в страниците на дисертационния труд са добре изложени и аргументирани.

Темата за сигурността е изключително важна, тъй като сигурността стои в основата на съществуването и развитието на социалните системи на различни равнища. Със своята мисия ЧОД допринасят за създаването на част от общото благо сигурност, което потребяват отделни граждани, стопански и нестопански организации в една държава.

Наред с това секторът на частните охранителни услуги както в много други страни, така и в България играе важна социално-икономическа роля. Достатъчно е да бъде посочено, че в него са заети над 120 000 души и са регистрирани приблизително 3000 охранителни фирми, с което той се явява един най-големите работодатели у нас.

На този фон трябва да бъде отбелязано, че през последните години се увеличава броят на кризите, предизвикани от природни бедствия, аварии или терористична дейност. Факт, който неминуемо поражда изискване за усъвършенстване на всички дейности от процеса на управление при кризи преди, по време и след тяхното случване с цел намаляване на загубите и времето за възстановяване.

2. Обоснованост на целите и задачите в дисертационния труд.

Първото нещо, което прави впечатление при запознаване с дисертационния труд на докторант Димитър Асенов, е разбирането демонстрирано от него по отношение на разглежданата проблематика. При изясняване на състоянието на сектора на частната охранителна дейност у нас, а също при анализа на проблемите и дефинирането на конкретни предложения за усъвършенстване на дейността на ЧОД при кризи ясно проличава богатия практически опит на автора в тази сфера, съчетан със солидна академична подготовка във водещи български висши учебни заведения, довела до формирането му като изследовател. Всичко това е подплатено с много ентузиазъм и желание да допринесе за развитието на сектора на частните охранителни услуги и конкретно по отношение ролята на ЧОД в условията на кризи, която същевременно се явява слабо разработена област на научни търсения и недооценена възможност за разширяване на дейността на охранителния бизнес.

Обектът и предметът на изследване са прецизно дефинирани. *Целта в дисертационния труд е да се изследват възможностите за усъвършенстване на*

дейността на ЧОД при кризи, а резултатите от изследването да докажат, че секторът е с потенциал за влияние над баланса в състоянието на системата за националната сигурност при извънредни ситуации.

Предвид актуалността и важността на темата на дисертационния труд целта и изследователските задачи са ясно дефинирани в отговор на една конкретна обществена потребност. В условията на все повече кризисни ситуации, причиняващи щети в различни мащаби, логично се поставя изискването за намирането на начини за избягването им или за адекватна реакция при тяхното случване. Както сам отбелязва докторантът, дисертационният труд е написан „с идея да допринесе за дългото и нелеко пътуване към успешната превенция на кризите”. Част от решенията в тази посока е ангажирането на неизползвания в пълен капацитет ресурс, с който разполагат ЧОД у нас.

3. Съответствие между избраната методология и методика на изследване и поставената цел и задачи на дисертационния труд.

Изключително добро впечатление прави подборът, умелото комбиниране и прилагане на набор от различни методи (в т.ч. емпиричните методи на наблюдение, сравнение и измерване, а също емпирико-теоритичните методи на абстрахиране, анализ, индукция и дедукция). За решаване на задачите и постигане целта на изследването са използвани още PEST-анализ, SWOT-анализ, документален, финансов, сравнителен анализ, моделиране и др. В разработката са съчетани няколко подхода, в т.ч. системен, процесен, моделен и хронологичен.

Към всичко това трябва да бъде добавено, че изследването е много добре структурирано, като е съобразено с поставените в увода цел и изследователски задачи. Стилът, на който е написан дисертационния труд, е ясен и достъпен без да губи от своя подчертано научен характер.

Докторантът демонстрира отлично познаване и боравене с основни източници по темата. В списъка на използваната литература са посочени 110 източника. За по-голяма яснота и прегледност на изложението в основният текст са използвани 9 фигури и 6 таблици. В приложенията са поместени още 18 фигури и 6 таблици.

4. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд (описание и оценка), включително наличие на оригинален принос в науката.¹

Докторантът заявява 3 научни (на с. 43 от Автореферата) и 4 научно-приложни приноса (на с. 44 от Автореферата). Два от научните приноса са по-детайлно представени (съответно 1.1, 1.2 и 1.3, а също 3.1, 3.2 и 3.2). Приемайки ги, считам, че сред тях трябва да бъдат открити:

- Удачно са подбрани и успешно са приложени изследователски подходи и методи, в т.ч. SWOT анализ, PEST анализ, правен анализ, тестване на предложен модел чрез проиграване на хипотетичен сценарий, на чиято основа са изпълнени изследователските задачи и е постигната целта на дисертационния труд, а именно: да се изследват възможностите за усъвършенстване на дейността на частните охранителни дружества при кризи.
- В резултат на проведеното изследване са формулирани конкретни препоръки, които при желание от заинтересованите страни може да намерят и своята практическа реализация. Това ще бъде от полза както за клиентите на охранителни услуги и техните доставчици, така и за цялото общество. Тези препоръки могат да бъдат обособени в три основни групи:

¹ Отнася се за научната степен „доктор на науките“.

Първата група от препоръки може да бъде отнесена към адресати на национално ниво, в т.ч. институции и държавни структури, които имат управленски функции по отношение на сектора за сигурност и задават рамката на дейността на ЧОД. Очакването към тях е, че ще доразвият съществуващата нормативна рамка, като вменят и конкретно дефинират по-големи задължения на ЧОД при кризи, отчитайки европейските стандарти и добрите световни практики.

Втората група от препоръки е насочена конкретно към мениджърите на ЧОД. Те се основават на предложен и тестван усъвършенствен модел при криза и имат пряко отношение към планирането и организирането на дейността на ЧОД в подобни ситуации.

Третата група препоръки е свързана с подготовката на кадри за работа в сектора за сигурност и в частност в сферата на частните охранителни услуги. Целта им е подобряване на дейността, имаща отношение към придобиването на квалификация по професия „Охранител”. Сред внедрителите на тези препоръки са институциите, отговорни за политиката в областта на образованието, учебните заведения и професионалните центрове, ангажирани с подобен тип обучение.

- Стъпвайки на изследванията до този момент в проблемната област и основавайки се на богатия си практически опит, докторантът анализира различни аспекти на частната охранителна дейност на макро и микро ниво, като извежда основните предизвикателства (и конкретно свързани с дейността при кризи), пред които е изправена тя. С това той обогатява изследванията по темата и задава насоки за бъдещи проучвания.

5. Преценка на публикациите по дисертационния труд: брой, характер на изданията, в които са публикувани.

На с. 45 от автореферата докторант Димитър Асенов е посочил 3 самостоятелни публикации на български език по темата на дисертационния труд, които говорят за оформен изследователски поглед. Една от тях е публикувана в сборник от престижен международен научен форум на тема „Европа: Глобални заплахи и интегрирана сигурност. Сигурност в Черноморския регион“, организиран от департамент „Национална и международна сигурност” на НБУ, една в специализирано по проблемите на сигурността научно списание и една в сборник с есета от Младежки дискуссионен форум. Всички те отразяват различни аспекти от изследователската работа на автора по проблема за ролята на ЧОД при кризи в периода на обучението му в ОНС „доктор“ към департамент „Национална и международна сигурност“ на НБУ и допринасят за доброто разпространение на получените от него научно-приложени резултати.

6. Цитиране от други автори, отзиви в научния печат и др.

В предоставените материали за научното жури не е посочено дали има цитиране на публикациите на докторант Димитър Асенов от други автори. Въпреки безспорните достойнства на изследването няма информация и за отзиви в научния печат.

7. Мнения, препоръки и бележки.

По отношение на дисертационния труд биха могли да бъдат направени и някои коментари и препоръки, които докторантът би могъл да вземе предвид в следващата си изследователска работа. Те в никакъв случай не омаловажават постигнатите от него резултати и приноса му за изследване на разглеждания проблем.

Приемайки, че изследователската теза е прецизно дефинирана, считам, че е било възможно тя бъде представена в малко по-разгърнат вид (напр. можело е да се конкретизират целенасочените въздействия, с които ще се подобрят неблагоприятните условия на неприспособената към момента среда и/или да бъдат направени някакви допускания). При прилагането на SWOT анализа докторантът е можел по-ясно да разграничи вътрешната и външната среда на ЧОД, след което да продължи, както и е направил, с определянето на силните и слабите страни, възможностите и заплахите

Очевидно е, че у нас се наблюдава дефицит на изследванията, които са посветени на дейността на ЧОД при кризи. Имайки предвид достойнствата на дисертационни труд, докторант Димитър Асенов би могъл да помисли за публикуване на своето изследване или части от него. Така то ще стане достояние за по-широк кръг читатели, не само професионално ангажирани с темата, но и до всички останали изкушени от нея.

Позволявам си да препоръчам на докторанта да продължи изследванията си в проблемната област. В дисертационния труд той поставя редица интересни от практическа и теоретична гледна точка въпроси, като някои от тях са свързани с управлението на човешките ресурси в сферата на частната охранителна дейност. Перспективно направление за изследване биха могли да бъдат подобряването на обучението на заетите в охранителния бизнес, а също въпросът с тяхната мотивация. Наред с това по-детайлно би могла да бъде проучена правната рамка на отделни държави, а също да се изследва опита на повече чуждестранни компании в сферата на охранителния бизнес при действия в кризисни ситуации.

8. Заключение с ясно формулирана положителна или отрицателна оценка на дисертационния труд.

Няма никакво съмнение, че дисертационният труд на тема „Усъвършенстване на дейността на частните охранителни дружества при кризи” с автор Димитър Асенов Асенов представлява добросъвестно проведено, оригинално и задълбочено изследване на един изключително актуален, важен и сложен проблем на сигурността, притежаващо заявените от докторанта научни и научно-приложни приноси. Той отговаря на нормативните изисквания за придобиване на ОНС „доктор“, зададени в ЗРАСРБ и правилника за неговото прилагане, а също във вътрешнонормативната уредба на НБУ.

Имайки предвид това и вземайки под внимание достойнствата на разработката, оценявам високо постигнатите резултати в дисертационния труд и с пълно основание гласувам положително за присъждането на ОНС „доктор“ на г-н Димитър Асенов Асенов в професионално направление 9.1 „Национална сигурност”, научна специалност „Стратегии и политики на сигурност”.

Дата:

18.01.2019 г.

Подпис:.....

/доц. д-р Константин Пудин/